

RĪCĪBAS PLĀNS

MAZO UN VIDĒJO
UZŅĒMUMU INOVĀCIJU
SEKMĒŠANAI

Vidzemes plānošanas reģionā

Valmiera, 2018

SATURA RĀDĪTĀJS

Izmantotie saīsinājumi	3
Ievads	4
1. Vispārēja informācija	5
2. Rīcības plāna ietvars un mērķis	6
3. Rīcības un rekomendācijas	6
3.1. A bloks Rīcības un rekomendācijas politiku pilnveidei	7
A.1. Prioritārā rīcība izmaiņu rosināšana MVU iespēju piesaistīt augsti kvalificētus darbiniekus palielināšanai	7
A.2. Prioritārā rīcība izmaiņu rosināšana	9
3.2. B bloks Rekomendācijas un rīcības pilnveidei	11
B.1. Prioritārā rīcība Koordinācijas sistēmas un ieviešanas mehānismu pilnveide	11
B.2. Prioritārā rīcība MVU inovāciju vajadzībām nepieciešamo zināšanu, informācijas un datu pieejamības un kvalitātes pilnveide	14
B.3. Prioritārā rīcība	16
3.3. C bloks Rekomendācijas un rīcības MVU aktivizēšanai un motivēšanai	17
C.1. Prioritārā rīcība MVU aktivizēšanas un motivēšanas pasākumi	18
3.4. Rekomendācijas	20

IZMANTOTIE SAĪSINĀJUMI

- ALTUM** – Valsts attīstības finanšu institūcija
- B2B** – business biznesam
- BI** – biznesa inkubators
- CFLA** – Centrālā finanšu un līgumu aģentūra
- EEZ** – Eiropas Ekonomiskā zona
- EM** – Ekonomikas ministrija
- ES** – Eiropas Savienība
- IZM** – Izglītības un zinātnes ministrija
- KM** – Kultūras ministrija
- LAD** – Lauku atbalsta dienests
- LETERA** – Latvijas Elektrotehnikas un elektronikas rūpniecības asociācija
- LIAA** – Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra
- LIKTA** – Latvijas Informācijas un komunikāciju tehnoloģijas asociācija
- LLKIC** – Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs
- LLU** – Latvijas Lauksaimniecības universitāte
- LM** – Labklājības ministrija
- LTRK** – Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera
- MASOC** – Mašīnbūves un metālapstrādes rūpniecības asociācija
- MK** – Ministru kabinets
- MVU** – mazais un vidējais komersants, kas atbilst Eiropas Komisijas regulas Nr. 800/2008 1.pielikumā noteiktajai definīcijai
- NVA** – Nodarbinātības valsts aģentūra
- P&A** – pētniecība un attīstība
- RATIO** – Eiropas Savienības INTERREG Europe programmas finansēts projekts “Reģionālie pasākumi darbības programmas inovācijai”
- RTU** – Rīgas Tehniskā universitāte
- SAM** – specifiskais atbalsta mērķis
- SIA** – sabiedrība ar ierobežotu atbildību
- VARAM** – Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
- ViA** – Vidzemes Augstskola
- VPR** – Vidzemes plānošanas reģions
- VRI** – Vides risinājumu institūts
- ZM** – Zemkopības ministrija

Rīcības plāns ir izstrādāts ar mērķi iniciēt un īstenot tādas pasākumus, kuru ieviešana:

- 1) uzlabotu Latvijas reģionālo politiku ieviešanas instrumentus - darbības programmas mazo un vidējo uzņēmumu inovācijas atbalstam lauku reģionos,
- 2) pilnveidotu darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 1.2. specifiskā atbalsta mērķa pasākumus,
- 3) radītu priekšnoteikumus inovāciju vides attīstībai, šim mērķim izmantojot citus pieejamos resursus.

Plānā iekļautās rekomendācijas un rīcības balstās RATIO projekta ietvaros notikušo tematisko darba grupu diskusiju rezultātos, iepazītajās ārvalstu partneru labajās praksēs, kā arī RATIO projekta ietvaros veiktā pētījuma "Inovatīvu mazo un vidējo uzņēmumu attīstība Latvijā un Vidzemes reģionā" secinājumos.

Rīcības plāna izstrādes gaitā tika organizētas darba grupas, kurās piedalījās Vidzemes plānošanas reģiona pašvaldību vadītāji un attīstības speciālisti, uzņēmēji, valsts institūciju (EM, LIAA, LM, NVA, LAD), uzņēmējdarbības atbalsta organizāciju (ALTUM, BI, LLKIC), nevalstisko organizāciju pārstāvji (LIKTA, LETERA, MASOC, Viegļās rūpniecības uzņēmumu asociācija) un pētniecības institūciju (ViA, RTU, LLU, VRI) profesionāļi. Šo diskusiju dalībnieku ieteikumi ir iekļauti īstenojamo pasākumu klāstā.

Rīcības plānā ir iekļauti prioritārie rīcības virzieni un aktivitātes jeb pasākumi, kurus īsteno vai iniciē Vidzemes plānošanas reģiona (turpmāk tekstā saukta VPR) administrācija. VPR administrācija šīs aktivitātes un pasākumus īsteno patstāvīgi vai sadarbībā ar valsts un VPR pašvaldību iestādēm, izglītības un pētniecības, uzņēmējdarbības atbalsta institūcijām, komersantiem, nevalstiskajām organizācijām un citām ieinteresētajām pusēm.

Rīcības plānā ir iekļautas arī nozīmīgākās rekomendācijas, kurām ir ieteikuma raksturs. To ieviešanas īstenošanas iniciators var būt VPR administrācija, kā arī jebkura cita valsts, reģionāla vai vietēja līmeņa institūcija. Izvērstas rekomendāciju izklāsts ir iekļauts RATIO projekta ietvaros veiktā pētījumā "Inovatīvu mazo un vidējo uzņēmumu attīstība Latvijā un Vidzemes reģionā".

Plānā iekļautās prioritārās rīcības ir vērstas uz politiku un to īstenošanas instrumentu pilnveidi (īpaši 1.2.1. specifiskā atbalsta mērķa instrumenta pilnveidi), inovāciju vides (konsultatīvā atbalsta struktūru darbības un infrastruktūras nodrošinājuma un pieejamības pilnveide un attīstība) uzlabošanu, MVU aktivizēšanu un motivēšanu sadarbībai ar pētniecības sektora pārstāvjiem, jaunu inovāciju radīšanai un ieviešanai uzņēmumu darbībā, produktu un procesu pilnveidei.

Katrai prioritārajai rīcībai ir sniegta sekojoša detalizēta informācija:

1. Pamatojums (jeb RATIO projekta ietvaros konstatētās problēmas un apkopotie priekšlikumi, kas kalpo kā argumenti) konkrētās prioritārās rīcības izvēlei.
2. Konkrētās ieviešamās aktivitātes.
3. Iesaistītās puses jeb institūcijas, kuras ir iesaistītas un/vai būtu iesaistāmas prioritāro rīcību īstenošanā, kā arī šo organizāciju loma.
4. Laika ietvars, kurā identificētās prioritārās rīcības būtu nepieciešams ieviest.
5. Izmaksas/investīcijas jeb nepieciešamie finanšu resursi identificēto prioritāro rīcību ieviešanai.
6. Finanšu avoti jeb pieejamās programmas, instrumenti, ar kuru palīdzību noteiktajā laika ietvarā prioritārās rīcības iespējams ieviest.

Plānā iekļautās prioritārās rīcības paredzēts ieviest piecu gadu laika periodā, t.i. līdz 2022. gadam (ieskaitot).

Rīcības plāna īstenošanas uzraudzības (monitoringa) plāns ar uzraudzības rādītājiem ir tā neatņemama sastāvdaļa.

Rīcības plāns saskaņots RATIO projekta darba grupas sanāksmē.

Rīcības plānu un tā īstenošanas uzraudzības (monitoringa) plāns ir saskaņots Vidzemes plānošanas reģiona Attīstības padomē.

1. VISPĀRĒJA INFORMĀCIJA

Projekts: "Reģionālie pasākumi darbības programmu inovācijai"

Partnera organizācija: Vidzemes plānošanas reģions

Citas iesaistītās partneru organizācijas:

- Ekonomikas ministrija
- Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra
- Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
- Centrālā finanšu un līgumu aģentūra
- Augstākās un profesionālās izglītības iestādes, pētniecības institūcijas
- Latvijas Pašvaldību savienība
- Lielo pilsētu asociācija
- Nozaru asociācijas
- Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera
- Uzņēmējdarbības atbalsta organizācijas
- Mazie un vidējie uzņēmumi

Valsts: Latvija

NUTS2 reģions: Latvija

KONTAKTI

Attīstības un projektu nodaļas vadītāja

Laila Gercāne, +371 64116007, laila.gercane@vidzeme.lv

RATIO projekta vadītāja

Laima Engere, +371 28376912, laima.engere@vidzeme.lv

2. RĪCĪBAS PLĀNA IETVARIS UN MĒRĶIS

Rīcības plāns ir izstrādāts ar mērķi iniciēt un īstenot tādus pasākumus, kuru ieviešana:

- 1) uzlabotu Latvijas reģionālo politiku ieviešanas instrumentus - darbības programmas mazo un vidējo uzņēmumu inovācijas atbalstam lauku reģionos,
- 2) pilnveidotu darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 1.2. specifiskā atbalsta mērķa pasākumus,
- 3) radītu priekšnoteikumus inovāciju vides attīstībai, šim mērķim izmantojot citus pieejamos resursus.

Plānā ir iekļautās sešas rīcības, kas ir tieši vērstas uz politikas instrumentu uzlabošanu (rīcības A.1, A.2), darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 1.2. specifiskā atbalsta mērķa pasākumu pilnveidi (rīcības B.1, B.2, B.3) un inovāciju vides attīstīšanu (rīcība C.1). Papildus ir iekļautas rekomendācijas.

Rīcību ieviešanas rezultātā tiks pozitīvi ietekmēta esošo resursu un atbalsta instrumentu pārvaldība, tai skaitā tiks pilnveidota ieviešanas sistēma un uzlabota sadarbība starp iesaistītajām pusēm. Daļa rīcību (īpaši B un C bloka ietvaros) tiks īstenotas, izstrādājot un ieviešot jaunus ES fondu, programmu un citu atbalsta instrumentu finansētus projektus.

Izstrādājot rīcības plānu, tika ņemti vērā vairāki RATIO projekta ietvaros identificētie labās prakses piemēri un to elementu pārneses iespējas, kā arī tika ņemti vērā nacionāla un reģionāla līmeņa politikas instrumenti un dokumenti, un tie ir:

- Latvijas nacionālā reformu programma „Eiropa 2020” stratēģijas īstenošanai (Latvijas NRP);
- Reģionālās politikas pamatnostādnes 2013. - 2019.gadam;
- Darbības programma "Izaugsme un nodarbinātība";
- Vidzemes plānošanas reģiona attīstības programma 2015 - 2020;
- Vidzemes plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2030;
- Zinātnes, tehnoloģijas attīstības un inovācijas pamatnostādnes 2014. – 2020.gadam.

3. RĪCĪBAS UN REKOMENDĀCIJAS

Pētījuma ietvaros izstrādātie nozīmīgākie ieteikumi ir apkopoti, strukturējot tos trīs blokos. Katrs bloks ietver prioritārās rīcības - pasākumus, kurus Vidzemes plānošanas reģions, iesaistot vai uzrunājot atbilstošus partnerus, aktualizē vai uzsāk risināt tuvākajā laika periodā (2018. – 2019. gadā), kā arī veic to ieviešanas uzraudzību RATIO projekta 2. fāzes laikā līdz 2020. gadam. Rīcības plāna 3.4 sadaļā ir iekļautas nozīmīgākās rekomendācijas, kurām ir ieteikuma raksturs.

A bloks Rīcības un rekomendācijas politiku (īpaši SAM 1.2.1) un to īstenošanas instrumentu pilnveidei:

- A.1.prioritārā rīcība – SAM 1.2.1 pasākuma 1.2.1.2. izmaiņu rosināšana MVU iespēju piesaistīt augsti kvalificētus darbiniekus palielināšanai
- A.2.prioritārā rīcība – SAM 1.2.1 pasākuma 1.2.1.2. izmaiņu rosināšana MVU inovāciju aktivitātes paaugstināšanai

B bloks Rīcības un rekomendācijas inovāciju vides (koordinācijas, konsultatīvā atbalsta struktūru darbības, informācijas un infrastruktūras nodrošinājuma un pieejamības pilnveide un attīstība) pilnveidei:

- B.1.prioritārā rīcība – Koordinācijas sistēmas un ieviešanas mehānismu pilnveide
- B.2.prioritārā rīcība – MVU inovāciju vajadzībām nepieciešamo zināšanu, informācijas un datu pieejamības un kvalitātes pilnveide
- B.3.prioritārā rīcība – Inovāciju un tehnoloģiskās attīstības pasākumu klāsta palielināšana un kompetenču ieguves iespēju pilnveide, iesaistot esošos inovāciju sistēmas dalībniekus un izmantojot esošo infrastruktūru

C bloks Rīcības un rekomendācijas MVU aktivizēšanai un motivēšanai:

- C. 1. prioritārā rīcība – MVU aktivizēšanas un motivēšanas pasākumi

3.1. A BLOKS

Rīcības un rekomendācijas politiku (īpaši SAM 1.2.1) un to īstenošanas instrumentu pilnveidei

Šajā blokā ietvertas rīcības, kas paredz politiku īstenošanas instrumentu, kuri saistīti ar MVU inovāciju sekmēšanu Vidzemes plānošanas reģionā, pilnveidošanu. Jo īpaši darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 1.2.1. specifiskā atbalsta mērķa "Palielināt privātā sektora investīcijas P&A" pilnveidošanu. Bloks ietver divas prioritārās rīcības, kurām norādītas atbilstošās aktivitātes.

A.1.PRIORITĀRĀ RĪCĪBA

SAM 1.2.1 pasākuma 1.2.1.2. izmaiņu rosināšana MVU iespēju piesaistīt augsti kvalificētus darbiniekus palielināšanai

1. PAMATOJUMS

Problēmas apraksts

Augsti kvalificētu darbinieku piesaiste MVU šobrīd ir iespējama, izmantojot esošo atbalsta instrumentu - pasākums 1.2.1.2. "Atbalsts tehnoloģiju pārneses sistēmas pilnveidošanai un inovāciju vaučeriem MVK". Nosauktā atbalsta instrumenta nosacījumi ļauj saņemt atbalstu augsti kvalificētu darbinieku piesaistei tikai komersantiem, kas atbilst jaunuzņēmuma definīcijai saskaņā ar normatīvajiem aktiem jaunuzņēmumu darbības atbalsta jomā. Līdz 2018. gada janvārim tikai viens uzņēmums Latvijā ir klasificēts kā jaunuzņēmums atbilstoši normatīvo aktu prasībām.¹ 2012. – 2014. gadu periodā inovatīvo uzņēmumu, kas pārskata periodā ieviesa vismaz vienu inovāciju, īpatsvars Latvijā bija 25,5 % no uzņēmumu kopskaita.² Nevienam no tiem nekvalificējas atbalsta saņemšanai augsti kvalificētu darbinieku piesaistei.

RATIO projekta tematisko darba grupu diskusiju ietvaros minēts, ka Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 1.2. specifiskā atbalsta mērķa pasākumu ietvaros sākotnēji tika plānots 1.2.1.3. pasākums "Atbalsts augstas kvalifikācijas darbinieku piesaistei". Šis pasākums no darbības programmas saraksta tika izslēgts, skaidrojot, ka atbalsts augstas kvalifikācijas darbinieku piesaistei tiks sniegts pasākuma 1.2.1.2. "Atbalsts tehnoloģiju pārneses sistēmas pilnveidošanai un inovāciju vaučeriem MVK" ietvaros (atbalsts MVK jaunu produktu un tehnoloģiju izstrādei nepieciešamo pakalpojumu un speciālistu piesaistei). Tāpat no EM puses tika skaidrots, ka izvērtējums par atbalsta augstas kvalifikācijas darbinieku piesaistei nepieciešamību un īstenošanas veidu tiks ietverts attiecīgā pasākuma sākotnējā novērtējumā.

MK noteikumos Nr. 692 "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 1.2.1. specifiskā atbalsta mērķa "Palielināt privātā sektora investīcijas P&A" 1.2.1.2. pasākuma "Atbalsts tehnoloģiju pārneses sistēmas pilnveidošanai" īstenošanas noteikumi" noteikts, ka atbalstāmās darbības augsti kvalificētu darbinieku piesaistei paredzētas tikai komersantiem, kas atbilst jaunuzņēmuma atbilstības kritērijiem, kuri noteikti normatīvajos aktos jaunuzņēmumu darbības atbalsta jomā. Saskaņā ar MK noteikumu Nr.692 49.punktu kopējais pieejamais finansējuma apjoms atbalstam augsti kvalificētu darbinieku piesaistei ir 3 529 411,76 eiro, taču tā kā šis atbalsts kvalificējas kā de minimis atbalsts (vienam uzņēmumam 3 gadu laikā atbalsta summa nedrīkst pārsniegt 200 000 eiro), pastāv iespēja, ka atbalsta saņemšanai nekvalificēsies darbības programmā plānotais skaits jaunuzņēmumu, līdz ar to var būt iespēja, ka viss finansējums netiks apgūts plānotā pasākuma ietvaros.

Jaunuzņēmumu darbības atbalsta likuma (spēkā no 01.01.2017.) 4.pantā noteikti kritēriji komersantiem, kas var pretendēt uz šīs programmas atbalstu. Līdz 2018. gada janvārim tikai viens uzņēmums (SIA "Dripitio") Latvijā ir klasificēts kā jaunuzņēmums atbilstoši normatīvo aktu prasībām.³

Priekšlikumu avots un būtība

RATIO projekta tematisko darba grupu diskusiju dalībnieki (nozaru asociāciju un uzņēmēju pārstāvji) ir

¹ <http://www.liaa.gov.lv/fondi/2014-2020/jaunuznemumu-atbalsta-programmas/atbalstito-jaunuznemumu-registrs>

² http://www.csb.gov.lv/sites/default/files/nr_37_inovacijas_latvija_16_00_lv.pdf

³ <http://www.liaa.gov.lv/fondi/2014-2020/jaunuznemumu-atbalsta-programmas/atbalstito-jaunuznemumu-registrs>

pauduši viedokli, ka 1.2.1.2. pasākuma spēkā esošie noteikumi būtiski ierobežo MVU iespēju saņemt atbalstu augsti kvalificētu darbinieku piesaistei, un tāpēc nepieciešams mainīt programmas nosacījumus, lai nodrošinātu iespēju piesaistīt šādus darbiniekus ne tikai jaunuzņēmumiem, bet arī citiem MVU, kas rada un ievieš inovācijas.

Šim priekšlikumam atbilstoši labās prakses piemēri – analoga vai līdzīga tipa programma vai atbalsta pasākumi augsti kvalificētu darbinieku piesaistei MVU RATIO projekta partnerības ietvaros netika identificēti. Piedāvātais risinājums izriet no projekta ietvaros veiktā pētījuma rezultātiem un darba grupu diskusiju dalībnieku ieteikumiem.

2. AKTIVITĀTES /PASĀKUMI

- Sagatavot un iesniegt priekšlikumu Ekonomikas ministrijai par nepieciešamību veikt grozījumus MK noteikumu Nr. 692 "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 1.2.1. specifiskā atbalsta mērķa "Palielināt privātā sektora investīcijas P&A" 1.2.1.2. pasākuma "Atbalsts tehnoloģiju pārneses sistēmas pilnveidošanai" īstenošanas noteikumi" 43.1 punktā, kas ne tikai jaunuzņēmumiem, bet arī citiem inovācijas radošiem un īstenojošiem MVU ļautu saņemt finansiālu atbalstu augsti kvalificētu darbinieku piesaistei.

- Ja veicot izvērtējumu par priekšlikumiem veikt grozījumus MK noteikumos Nr. 692 "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 1.2.1. specifiskā atbalsta mērķa "Palielināt privātā sektora investīcijas P&A" 1.2.1.2. pasākuma "Atbalsts tehnoloģiju pārneses sistēmas pilnveidošanai" īstenošanas noteikumi" 43. 1 punktā tiek konstatēts, ka paplašinot atbalsta saņēmēju loku, netiks sasniegts SAM 1.2.1. plānotais, veicot Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" starpposma izvērtējumu un ņemot vērā tā brīža jaunuzņēmumu skaitu Latvijā, izvērtēt nepieciešamību pārskatīt pieejamā finansējuma sadalījumu starp MK noteikumos Nr. 692 41.1., 41.2., 41.3., 41.4., 41.5., 41.6. un 41.7. apakšpunktā minētajām darbībām, novirzot finansējumu tām aktivitātēm, kuru īstenošanai atbalstam piesakās lielāks MVU skaits.

3. IESAISTĪTĀS PUSES

Atbildīgā institūcija:

Vidzemes plānošanas reģiona administrācija - sagatavo un iesniedz priekšlikumus Ekonomikas ministrijai. Citas iesaistītās puses un to loma:

- nozaru asociācijas, Latvijas Darba devēju konfederācija un LTRK – sniedz savu vērtējumu EM par MK noteikumu grozījumu projektu
- Latvijas Pašvaldību savienība un Lielo pilsētu asociācija – sniedz savu vērtējumu EM par MK noteikumu grozījumu projektu
- EM – priekšlikumu par MK noteikumu grozījumiem iekļaušana darba kārtībā un MK noteikumu pilnveide. Atgriezeniskās saites sniegšana VPR par rīcībā ietverto priekšlikumu virzību
- CFLA – sadarbības iestāde
- LIAA – atbildīgā iestāde, kas nodrošina atbalsta piešķiršanu un sniegšanu MVU

4. LAIKA IETVARŠ

2018.-2020. gads.

5. IZMAKSAS / INVESTĪCIJAS

VPR, EM un LIAA administratīvās izmaksas.

6. FINANŠU AVOTI

SAM 1.2.1. finansējums, VPR, EM un LIAA budžets.

A.2. PRIORITĀRĀ RĪCĪBA

SAM 1.2.1 pasākuma 1.2.1.2. izmaiņu rosināšana MVU inovāciju aktivitātes paaugstināšanai

1. PAMATOJUMS

Problēmas raksturojums

RATIO projekta ietvaros veiktās esošās situācijas izpētes dati liecina, ka Vidzemes plānošanas reģiona uzņēmumi vēlas īstenot inovācijas un tehnoloģiju pārnesi, taču esošie atbalsta instrumenti ietver nosacījumus, kas ierobežo uzņēmumu iespējas pieteikties atbalsta saņemšanai vai mazina MVU iesaisti. Tās ir sarežģītās un laika ziņā ilgās procedūras pakalpojumu saņemšanai, pakalpojumu sniedzēju izvēles ierobežojumi, salīdzinoši zema un līdz ar to maz pievilcīga atbalsta intensitāte, atbalsta trūkums MVU iekšējo pētniecības resursu finansēšanai.

MK noteikumu Nr. 692 "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 1.2.1. specifiskā atbalsta mērķa" Palielināt privātā sektora investīcijas P&A" 1.2.1.2. pasākuma "Atbalsts tehnoloģiju pārneses sistēmas pilnveidošanai" 43.punkts nosaka, ka LIAA iepērk pakalpojumu sniedzējus komersantu vajadzībām. RATIO projekta aktivitātēs iesaistīto un pētījuma ietvaros apzināto MVU ieskatā šāda pieeja ievērojami pagarina produkta/pakalpojuma izstrādes laiku, kas ir izšķirīgs ienākšanai tirgū vai konkurētspējas saglabāšanai. MK noteikumu Nr.692 46.punktā noteikts, ka izmaksas ir attiecināmas, ja tās nodrošina pētniecības organizācijas un 46.2. punktā noteikts, ka izmaksas ir attiecināmas, ja pakalpojumu sniedzējs – pētniecības organizācija ir reģistrēta ES dalībvalstī, EEZ valstī vai Šveices Konfederācijā. Savukārt LIAA iepirkumu procedūrā ir iepirkusi tikai Latvijā reģistrētus pakalpojumu sniedzējus, kuru piedāvātie pakalpojumi ne vienmēr atbilst MVU inovācijas būtībai, jomai vai nespēj nodrošināt vajadzīgā rezultātā sasniegšanu. LIAA ir iepirkusi pakalpojumu sniedzējus sekojošos iepirkumos:⁴ "Tehniski ekonomiskā priekšizpēte, rūpnieciskie pētījumi, eksperimentālā izstrāde un produkta rūpnieciskā dizaina izstrāde" (ID Nr. LIAA 2017/41 ERAF), "Jauna produkta vai tehnoloģijas sertificēšanas pakalpojumi" (ID Nr. LIAA/2017/59 ERAF), "Jauna produkta vai tehnoloģijas testēšanas pakalpojumi" (ID Nr. LIAA 2017/60 ERAF) rezultātā izvēles "grozā" MVU piedāvā tikai Latvijā reģistrētus pakalpojumu sniedzējus.

MK noteikumu Nr. 692 54.1. punktā noteikts, ka maksimālā pieļaujamā finansējuma intensitāte vienam atbalsta pieteikumam ir 60 % no ārpakalpojuma izmaksām bez pievienotās vērtības nodokļa, kas RATIO projekta tematisko darba grupu (uzņēmēju un NVO) diskusiju ietvaros minēta kā Latvijas situācijai pārāk zema, lai motivētu komersantus radīt, testēt un ieviest inovācijas, it sevišķi gadījumos, kad priekšizpētes ietvaros nav iespēja gūt pilnīgu pārliecību par inovācijas komerciālo dzīvotspēju.

Par MVU zemo aktivitāti liecina darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 1.2.1. SAM "Palielināt privātā sektora investīcijas P&A" 1.2.1.2. pasākuma "Atbalsts tehnoloģiju pārneses sistēmas pilnveidošanai" programmas "Inovāciju vaučeru atbalsta pakalpojumi" rezultāti (2017.gadā atbalstīti 10 projekti), kas norāda, ka atbalstam piesakās neliels skaits komersantu. Turklāt netiek saņemti pieteikumi no MVU, kas darbojas reģionos. Līdz ar to pastāv situācija, kurā atbalsta instruments ir pieejams, taču iepriekšminēto faktoru dēļ netiek pietiekoši aktīvi un rezultatīvi izmantots. Līdz ar to tiek kavēta inovatīvu MVU attīstība reģionos, un atbalsta instrumenta potenciāls netiek pilnvērtīgi izmantots.

Priekšlikumu avots un būtība

Rīcības plāna autori un RATIO projekta tematisko darba grupu diskusiju dalībnieki (uzņēmēji un nozaru asociācijas) ir izstrādājuši priekšlikumus 1.2.1.2. pasākuma nosacījumu izmaiņām, kurus ieviešot, tiktu sekmēta MVU aktivitāte atbalsta instrumenta izmantošanā un inovatīvu darbību īstenošanā.

Priekšlikumos ir ņemta vērā RATIO projekta partneru labā prakse, kas tika identificēta RATIO projekta partnerības ietvaros:

Enterprise Ireland Inovāciju vaučeru atbalsta programma Īrijā⁵ ļauj komersantiem 12 mēnešu laikā (vienu inovāciju vaučera projekta īstenošanas periods) brīvi pēc saviem izvirzītajiem kritērijiem no piedāvāto

⁴ <http://www.liaa.gov.lv/fondi/2014-2020/inovaciju-vauceru-atbalsta-pakalpojumi/pakalpojumu-sniedzaji>

⁵ <https://www.enterprise-ireland.com/en/research-innovation/companies/collaborate-with-companies-research-institutes/innovation-voucher.shortcut.html>

pakalpojumu sniedzēju (knowledge providers) loka izvēlēties atbilstošāko pakalpojuma sniedzēju, mazinot birokrātisko slogu un nodrošinot piemērotāko pakalpojumu. Šāda pieeja MVU skatījumā tiek vērtēta ļoti pozitīvi.

Atbalsts tiek sniegts sekojošām aktivitātēm:

- Jaunu produktu / procesu / pakalpojumu izstrādei
- Jauna biznesa modeļa izstrādei
- Jaunu pakalpojumu sniegšanai un klientu saskarnei
- Inovāciju vadības apmācībām
- Inovāciju / tehnoloģiju auditam

Usti reģiona (Čehija)⁶ pieredze apliecina, ka viens no šāda rakstura atbalsta programmas galvenajiem uzdevumiem ir veicināt komersantu un pētniecības organizāciju ilgtermiņa sadarbību, tādēļ vēlams, lai jau sākotnēji MVU var paši izvēlēties piemērotāko sadarbības pētniecības organizāciju. Usti reģiona inovāciju vaučeru atbalsta programmā MVU paredzēts finansējums ar atbalsta intensitāti līdz 85 %. Labās prakses piemērā Mazo grantu shēma MVU inovatīvu projektu ieviešanai (Malopojska, Polija)⁷ paredz finansējuma atbalsta intensitāti līdz 90 %, kas nodrošina augstu MVU ieinteresētību un gatavību (grantu shēmas pirmajā uzsaukumā saņemti 153 pieteikumi, par kopējo finansējumu 2,2 miljonu eiro apmērā, kas gandrīz trīs reizes pārsniedza sākotnējo plānoto finansējumu) inovāciju radīšanā un ieviešanā.

2. AKTIVITĀTES / PASĀKUMI

Sagatavot un iesniegt priekšlikumu Ekonomikas ministrijai par nepieciešamību veikt grozījumus MK noteikumos Nr. 692 "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 1.2.1. specifiskā atbalsta mērķa "Palielināt privātā sektora investīcijas P&A" 1.2.1.2. pasākuma "Atbalsts tehnoloģiju pārneses sistēmas pilnveidošanai" īstenošanas noteikumi":

- Veikt izmaiņas MK noteikumu Nr. 692 43. punktā, paredzot, ka ne tikai finansējuma saņēmējs (LIAA) nodrošina ārpalpojumu komersantiem, bet arī pats komersants var veikt iepirkumu piemērotākā ārpalpojuma sniedzēja (pētniecības institūcijas) izvēlei. Priekšlikums balstās RATIO projekta Īrijas partnera pieredzē.
- Grozīt minēto noteikumu 54.1. punktu, paaugstinot maksimāli pieļaujamo finansējuma intensitāti no 60 % līdz 85-90 % no ārpalpojumu izmaksām bez pievienotās vērtības nodokļa vienam atbalsta pieteikumam. Priekšlikums balstās RATIO projekta Čehijas un Polijas partneru pieredzē.
- Veikt grozījumus MK noteikumos Nr. 692 "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 1.2.1. specifiskā atbalsta mērķa "Palielināt privātā sektora investīcijas P&A" 1.2.1.2. pasākuma "Atbalsts tehnoloģiju pārneses sistēmas pilnveidošanai" īstenošanas noteikumi" paredzot, ka pasākuma ietvaros ar inovāciju vaučera palīdzību komersants, kas neatbilst jaunuzņēmuma statusam, var finansēt uzņēmuma iekšējos pētniecības resursus (personāla atalgojums), ja tam ir pamatojama atbilstoša pētnieciskā kompetence, zināšanas un pieredze.

Papildus iepriekšminētajam, iepazīstināt EM un LIAA ar Īrijas inovāciju vaučeru pieteikuma formām, lai atvieglotu MVU pieteikšanos atbalsta saņemšanai un mazinātu birokrātisko slogu.

3. IESAISTĪTĀS PUSES

Atbildīgā institūcija:

Vidzemes plānošanas reģiona administrācija - sagatavo un iesniedz priekšlikumus Ekonomikas ministrijai.

Citas iesaistītās puses un to loma:

- nozaru asociācijas un LTRK – sniedz savu vērtējumu EM par MK noteikumu grozījumu projektu
- Latvijas Pašvaldību savienība un Lielo pilsētu asociācija – sniedz savu vērtējumu EM par MK noteikumu grozījumu projektu

⁶ <http://icuk.cz/en-innovation-vouchers>

⁷ <http://www.rpo.malopolska.pl/skorzystaj/nabory/poddzialanie-1-2-3-bony-na-innowacje---rpmp-01-02-03-ip-01-12-031-16>

- EM – priekšlikumu par MK noteikumu grozījumiem iekļaušana darba kārtībā un MK noteikumu pilnveide. Atgriezeniskās saites sniegšana VPR par rīcībā ietverto priekšlikumu virzību
- CFLA – sadarbības iestāde
- LIAA – atbildīgā iestāde, kas nodrošina atbalsta piešķiršanu un sniegšanu MVU

4. LAIKA IETVARŠ

2018.-2019. gads.

5. IZMAKSAS / INVESTĪCIJAS

VPR, EM un LIAA administratīvās izmaksas.

6. FINANŠU AVOTI

SAM 1.2.1. finansējums, VPR, EM un LIAA budžets.

3.2. B BLOKS

Rekomendācijas un rīcības inovāciju vides (koordinācijas, konsultatīvā atbalsta struktūru darbības, informācijas un infrastruktūras nodrošinājuma un pieejamības pilnveide un attīstība) pilnveidei

Šajā blokā ietvertas rīcības, kas paredz aktivitātes un pasākumus inovāciju vides pilnveidošanai. Ar inovāciju vidi tiek saprasts: koordinācijas sistēmas pilnveide, konsultatīvā atbalsta struktūru darbības un infrastruktūras nodrošinājuma un pieejamības pilnveide un attīstība.

Bloks ietver trīs prioritārās rīcības, kurām norādītas atbilstošās aktivitātes.

B.1. PRIORITĀRĀ RĪCĪBA

Koordinācijas sistēmas un ieviešanas mehānismu pilnveide

1. PAMATOJUMS

Problēmas raksturojums

Latvijā inovāciju atbalsta instrumenti tiek izstrādāti centralizēti, izmantojot “top-down” pieeju. RATIO projekta tematisko darba grupu (VPR pašvaldību, uzņēmēju un NVO) diskusiju ietvaros tika izteikts viedoklis, ka politikas veidotāji pārāk maz ņem vērā dažādās reālās reģionu vajadzības, situāciju un ekonomikas attīstības tendences, trūkst reģionālas un vietēja līmeņa iesaistes. Pastāv atsevišķi, lielākoties savstarpēji nesaistīti dažādu atbalsta posmu instrumenti, kurus pārrauga un attīsta dažādas ministrijas. Kā tika secināts RATIO tematiskajās diskusijās, nereti tie tiek ieviesti bez savstarpējas koordinācijas. Piemēram, savstarpēji papildinošiem instrumentiem nesakrītot laikā, līdz ar to uzņēmumiem nav iespēju īstenot secīgu darbību kopumu, sasniedzot maksimāli labāko iegūstamo rezultātu.

Saskaņā ar Ministru kabineta 2010.gada 23.marta noteikumiem Nr.271 (prot. Nr.15 3.§) „Ekonomikas ministrijas nolikums”, Ekonomikas ministrija ir vadošā valsts pārvaldes iestāde ekonomiskās politikas jomā, kuras uzdevumos un kompetencē ietilpst inovācijas attīstības politikas izstrāde un īstenošana. Ekonomikas ministrijas pārstāvji RATIO projekta tematiskajās darba grupās informēja, ka Ekonomikas ministrija sadarbībā ar citām atbildīgajām ministrijām ir sākusi inovācijas sistēmas pārvaldības modeļa izstrādi, lai inovāciju atbalsta instrumentu izstrāde un īstenošana tiktu koordinēta efektīvāk. Tas ir vērtējams pozitīvi, taču, balstoties uz RATIO projekta tematisko darba grupu diskusijās iesaistīto pušu pieredzi, kas

norāda uz atsevišķu nozīmīgu iesaistīto pušu pasivitāti, pastāv bažas, ka sistēmā jau no pirmsākumiem var pastāvēt vājie posmi, pārrāvumi, kas padarīs to mazefektīvu.

Pastāvot virknei dažādu nacionālo, reģionālo un vietējo uzņēmējdarbības struktūru, ir vērojama to darbības koordinācijas nepietiekamība, sadrumstalotība, kā arī pastāv normatīvajos aktos noteikti ierobežojumi, kas mazina uzņēmumu iespējas saņemt pakalpojumus vai arī sarežģīto administratīvo procedūru dēļ MVU ieskatā padara pakalpojumus par nepievilcīgiem un līdz ar to nepietiekoši izmantotiem.

LIAA ir izveidojusi reģionālo biznesa inkubatoru tīklu, kas nodrošina jaundibināto MVU biznesa un inovāciju attīstībai nepieciešamos pakalpojumus visos Latvijas reģionos. Taču biznesa inkubatoros konsultācijas uzņēmējdarbības jautājumos tiek sniegtas tikai tiem uzņēmumiem, kuri ar LIAA ir noslēguši līgumu. Uzņēmēju ieskatā tas ir apgrūtināošs aspekts. Vienlaikus konsultatīvu atbalstu uzņēmējdarbības jautājumos reģionos sniedz arī citas organizācijas – plānošanas reģionu uzņēmējdarbības centri, Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs, valsts attīstības finanšu institūcija ALTUM, pašvaldību uzņēmējdarbības speciālisti u.c. Lai gan dažādu konsultatīvo struktūru tīkls ir daudzveidīgs, uzņēmēju ieskatā daudzi nepieciešamie pakalpojumi vēl joprojām nav pieejami vai arī to kvalitāte neatbilst MVU vajadzībām, īpaši viedās specializācijas jomās. Piemēram, trūkst laboratoriju, koprades telpu un pasākumu, informācijas par to, kur un uz kādiem noteikumiem var saņemt pētniecības pakalpojumus, piekļūt testēšanas iekārtām, esošie konsultanti nepietiekoši spēj orientēties uzņēmumu darbības specifiskā un līdz ar to ne vienmēr spēj piedāvāt atbilstošākos risinājumus un programmas, u.c.

Priekšlikuma avots un būtība

Rīcības plāna autori un RATIO projekta tematisko darba grupu diskusiju dalībnieki ir izstrādājuši priekšlikumus pasākumiem, kurus ieviešot, tiktu veicināta labāka inovāciju un uzņēmējdarbības atbalsta instrumentu un tos īstenojošo institūciju darbības koordinācija.

Priekšlikumos ņemta vērā RATIO projekta partneru labā prakse, kas tika identificēta RATIO projekta partnerības ietvaros:

Reģionu vajadzību iekļaušana un iespēju paplašināšana politikās un atbalsta instrumentos tika aplūkota Lacio reģionā Itālijā. Lacio reģionā ir izveidota un tiek ieviesta "Atbalsta programma "Atbalsts izmaiņām lokālās uzņēmējdarbības sistēmas konkurētspējas saglabāšanai"". ⁸ Tās uzdevums ir, izmantojot "bottom-up" (augšupvērstas) sadarbības un komunikācijas ar vietējiem uzņēmējiem principu, izstrādāt programmas un atbalsta instrumentus, kas balstās reģiona MVU viedoklī un reālajā situācijā, un tādā veidā labāk atbilst MVU vajadzībām. Pieeja ir ļāvusi radīt atbalsta programmu, kas balstīta uz konkrētā reģiona attīstības stratēģiju un reģionā esošo nozaru uzņēmumu vajadzībām. Programmas pirmajā fāzē tika saņemti 174 projektu iesniegumi, no kuriem 156 atbilda programmas kvalitātes un inovāciju kritērijiem. Konkrētie 156 pieteikumi ietver gandrīz visas ražošanas nozares, kas darbojas Lacio reģionā: dizains, tūrisms, SPA, pārtikas ražošana, lauksaimniecība, farmācija, audiovizuālie risinājumi, IKT, aprites ekonomika u.c. Lacio reģiona pieredze var tikt izmantota jaunā inovāciju pārvaldības modeļa, kuru izstrādā EM, izveides un ieviešanas procesā.

Labās prakses piemērs Īrijā liecina, ka, efektīvi sadarbojoties un sadalot atbildības starp nacionālajām un reģionālajām uzņēmējdarbības atbalsta organizācijām (Enterprise Europe Network, Enterprise Ireland, Local Enterprise Offices), iespējams nodrošināt efektīvu atbalsta programmu pārvaldības modeli un atbalsta pieejamību MVU lauku reģionos. Minētais modelis Īrijā nodrošina, ka vietējie uzņēmējdarbības biroji⁹ darbojas kā vienas / pirmās pieturas aģentūras ikvienam, kas meklē informāciju un atbalstu biznesa uzsākšanai vai attīstīšanai, kā arī, lai veicinātu uzņēmumu savstarpējo sadarbību un nodrošinātu informācijas pieejamību ne tikai par reģionālajām, bet arī nacionālajām atbalsta programmām. Vietējie uzņēmējdarbības biroji nodrošina ne tikai informācija pieejamību par atbalsta programmām, bet arī apmācības, biznesa konsultācijas (stratēģiskā un biznesa plānošanā, marketingā, pārdošanā, finanšu plānošanā) un mentoringu.

Šādu atbalsta programmu pārvaldības modeli un atbalsta pieejamību tuvāk klientiem reģionos būtu nepieciešams ieviest arī Latvijā.

⁸ http://lazioeuropa.it/bandi/call_for_proposal_sostegno_al_riposizionamento_competitivo_dei_sistemi_imprenditoriali_territoriali-351/

⁹ <https://www.localenterprise.ie/>

2. AKTIVITĀTES / PASĀKUMI

- Iesniegt Ekonomikas ministrijai priekšlikumu izveidot starp institucionālo darba grupu, kurā iekļautas vismaz EM, ZM, IZM, VARAM, plānošanas reģioni, nozaru asociācijas nacionālās inovācijas sistēmas pārvaldības modeļa izstrādei un atbalsta instrumentu koordinētai plānošanai, izmantojot “bottom-up” pieeju. Viens no darba grupai izvirzāmajiem uzdevumiem - balstoties Īrijas pieredzē, izstrādāt un ieviest efektīvu sadarbības starp nacionālajām un reģionālajām uzņēmējdarbības atbalsta organizācijām modeli, kas nodrošina reģionu MVU atbalsta pieejamību un kvalitāti, apmierina uzņēmumu vajadzības pēc zināšanām, prasmēm, kā arī sniedz finansiālu atbalstu.
- Sagatavot un iesniegt VARAM priekšlikumus iekļaut nākamā perioda “Reģionālās politikas pamatnostādnes” rīcības un uzdevumus, kas nodrošina reģionāla līmeņa inovāciju atbalsta instrumentu izstrādi, ieviešanu un pieejamību MVU, atbilstoši reģiona viedās specializācijas jomām.
- Sagatavot un iesniegt EM un LIAA priekšlikumus par darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība” 3.1.1. specifiskā atbalsta mērķa “Sekmēt MVK izveidi un attīstību, īpaši apstrādes rūpniecībā un RIS3 prioritārajās nozarēs” 3.1.1.6. pasākuma “Reģionālie biznesa inkubatori un radošo industriju inkubators” ietvaros izveidoto un sniegto biznesa inkubatoru pakalpojumu pilnveidi LIAA reģionālajās struktūrvienībās, un tie ir:
  - pilnveidot pakalpojumus, nodrošinot MVU iespēju saņemt pakalpojumus īsākā laikā, ar vienkāršotām administratīvajām procedūrām, t.i. nodrošinot, ka lēmumi par atbalstu tiek izvērtēti un pieņemti uz vietas reģionā, nevis centrālajā LIAA birojā;
  - nodrošināt atbalsta konsultācijas visiem biznesa uzsācējiem, pašnodarbinātajām personām, mikro un sīkajiem komersantiem reģionos;
  - pakalpojumu attīstību un sniegšanu īstenot sinerģijā ar citām reģionālajām uzņēmējdarbības atbalsta institūcijām, novēršot dublēšanos un nodrošinot savstarpējo papildinātību.

3. IESAISTĪTĀS PUSES

Atbildīgā institūcija:

Vidzemes plānošanas reģiona administrācija - sagatavo un iesniedz priekšlikumus EM, LIAA un VARAM, nodrošina iesniegto priekšlikumu virzības uzraudzību, iesaistās darba grupās. VPR veido sadarbību ar vietējām pašvaldībām, MVU, uzņēmējdarbības atbalsta organizācijām, izstrādā rekomendācijas politikas veidotājiem un uzņēmējdarbības atbalsta politiku īstenojošām organizācijām par uzņēmējdarbības atbalsta efektivitātes paaugstināšanu

Citas iesaistītās puses un to loma:

- MVU, nozaru asociācijas un LTRK – sniedz savus priekšlikumus un ierosinājumus VPR administrācijai, iesaistās diskusijās par nepieciešamajiem uzlabojumiem uzņēmējdarbības attīstības veicināšanai un atbalsta pieejamībai reģionos
- Vidzemes reģiona pašvaldības, Latvijas Pašvaldību savienība un Lielo pilsētu asociācija – sniedz savus priekšlikumus un ierosinājumus VPR administrācijai, iesaistās diskusijās par nepieciešamajiem uzlabojumiem uzņēmējdarbības attīstības veicināšanai un atbalsta pieejamībai reģionos
- Lēmumu pieņemšanas un uzraudzības institūcijas (EM, LIAA, IZM, VARAM, ZM u.c.) – nodrošina iesniegto priekšlikumu izvērtēšanu, nodrošina tālāku to virzību institūcijās, sniedz atgriezenisko saiti VPR administrācijai par ierosinājumu iestrādi normatīvajos aktos un plānošanas dokumentos
- Uzņēmējdarbības atbalsta organizācijas – iesaistās MVU uzņēmējdarbības atbalsta efektivitātes paaugstināšanas pasākumos

4. LAIKA IETVARŠ

2018.-2022. gads.

5. IZMAKSAS / INVESTĪCIJAS

VPR un citu iesaistītu iestāžu, organizāciju administratīvās izmaksas.

VPR un citu iesaistīto iestāžu, organizāciju budžets, EEZ un Norvēģijas finanšu instruments.

B.2. PRIORITĀRĀ RĪCĪBA

MVU inovāciju vajadzībām nepieciešamo zināšanu, informācijas un datu pieejamības un kvalitātes pilnveide

 1. PAMATOJUMS

Problēmas raksturojums

Lai gan Latvijā pastāv dažādi atbalsta instrumenti un darbojas liels skaits institūciju, kuru rīcībā ir uzņēmumiem nepieciešamās zināšanas, pētījums "Inovatīvu mazo un vidējo uzņēmumu attīstība Latvijā un Vidzemes reģionā" apliecina, ka MVU ieskatā vienots, viegli pārskatāms un labi saprotams informācijas resurss, kas ļautu uzņēmumiem atrast sev nepieciešamo informāciju, zināšanas un kontaktus, nepastāv. Uzņēmēji norāda, ka trūkst vienuviet pieejamas informācijas par pieejamiem atbalsta instrumentiem un citiem attīstības resursiem. Uzņēmēji norāda arī uz to, ka jaunam vai retam lietotājam ir sarežģīti orientēties dažādās vietnēs izvietotos, nereti grūti atrodamos resursos, kuri ir veidoti, izmantojot birokrātisku terminoloģiju un leksiku.

Kā viens no RATIO projekta izaicinājumiem minēts fakts, ka uzņēmumu tehnoloģiskai attīstībai un inovācijām viedās specializācijas jomās nepieciešamās zināšanas, datus un informāciju šobrīd pārvalda apmēram 190 institūcijas (augstskolas, pētniecības institūti, kompetenču centri, tehnoloģiju pārneses centri u.c.) visā Latvijā, no tām 21 darbojas VPR.

Nacionālā līmenī par vienu no vadošajām institūcijām informācijas un konsultāciju, kas saistītas ar inovācijām un tehnoloģiju pārnesi, sniegšanā 2014.-2020.gada plānošanas periodā ir kļuvusi LIAA. MK noteikumos Nr.692 "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 1.2.1. specifiskā atbalsta mērķa "Palielināt privātā sektora investīcijas P&A" 1.2.1.2. pasākuma "Atbalsts tehnoloģiju pārneses sistēmas pilnveidošanai" īstenošanas noteikumi" noteikts, ka LIAA nodrošina Vienoto tehnoloģiju pārneses centra izveidi. Saskaņā ar šo noteikumu 17.1.5 apakšpunktu viena no centra darbībām ir informācijas un konsultāciju sniegšana pētniecības organizācijām, pētniekiem un komersantiem par tehnoloģiju pārnesi un inovāciju, tostarp pieejamiem atbalsta instrumentiem. Noteikumu 17.1.8. apakšpunktā noteikts, ka LIAA jāizveido datu un informācijas uzkrāšanas sistēma jomās, kas aptver dokumentā noteiktās atbalstāmās darbības. Lai gan pati iniciatīva ir vērtējama pozitīvi, Vienoto tehnoloģiju pārneses centra darbība vēl joprojām ir pirmsākumos un dati, zināšanas un informācija šajā resursā uzņēmumiem nav pieejami, taču ir aktuāli jau šobrīd.

Pētījuma "Inovatīvu mazo un vidējo uzņēmumu attīstība Latvijā un Vidzemes reģionā" ietvaros tika apkopota informācija par Latvijas vadošo universitāšu un Vidzemes augstskolas piedāvātajiem pielietojamās pētniecības pakalpojumiem.

Lai risinātu zināšanu un informācijas pieejamības problēmu, Vidzemes plānošanas reģiona administrācija ir izveidojusi Vidzemes uzņēmējdarbības atbalsta centru (VUAC), kurš nodrošina koordinētu atbalstu uzņēmējdarbības attīstībai reģionā. VUAC piedāvā konsultācijas par uzņēmējdarbības uzsākšanu iesācējiem un konsultācijas par pieejamiem atbalsta instrumentiem jau esošajiem uzņēmējiem, organizē uzņēmējdarbību veicinošus pasākumus Vidzemes plānošanas reģiona teritorijā. VUAC uztur informatīvo portālu www.invest.vidzeme.lv, kurā ievietota informācija par MVU pieejamiem atbalsta instrumentiem, aktualitātēm uzņēmējdarbības jomā, investīcijām pieejamiem nekustamajiem īpašumiem reģionā. Tomēr jāatzīmē, ka centram nav kompetenču tehnoloģisko un inovāciju zināšanu datu bāzes uzturēšanā un sniegšanā, kas, ņemot vērā citu nacionālo un reģionālo institūciju piedāvāto resursu un attīstības mērķus, arī nebūtu jādara.

¹⁰ <http://polsis.mk.gov.lv/documents/4612>

Priekšlikumu avots un būtība

Plāna autori un RATIO projekta tematisko darba grupu diskusiju dalībnieki ir izstrādājuši priekšlikumus pasākumiem, kurus ieviešot, tiktu pilnveidota MVU inovācijas vajadzībām nepieciešamo zināšanu, informācijas un datu uzkrāšana, aprīte un pieejamība.

Šim priekšlikumam labās prakses piemērs RATIO projekta partnerības ietvaros nav identificēts. Piedāvātais risinājums izriet no pētījuma un darba grupu diskusiju dalībnieku ieteikumiem. Jāatzīmē, ka pētījumā uzrunātās zināšanas un informāciju pārvaldošās institūcijas ir paudušas interesi un gatavību iekļauties sistēmās un procesos, kas veicinātu efektīvāku saziņu un sadarbību ar MVU un citām ieinteresētajām pusēm kopīgajās interešu jomās.

2. AKTIVITĀTES / PASĀKUMI

- Sagatavot un iesniegt ieteikumus EM un LIAA vienotā informatīvā portāla, kas sasaistīts ar citu uzņēmējdarbības atbalsta institūciju informatīvajiem resursiem (interneta vietnēm), pilnveidei, iekļaujot pārskatāmi strukturētu un viegli atrodamu informāciju par:

visām pieejamām starptautiskajām, nacionālajām un reģionālajām atbalsta programmām uzņēmējiem; pieejamajiem pētniecības resursiem, virzieniem, visiem publiskā un privātā sektora pētniecības pakalpojumu sniedzējiem;

pieejamajiem resursiem – nekustamajiem īpašumiem, zinātniskajām, testēšanas un eksperimentālajām laboratorijām u.c.

- VPR pilnveidot Vidzemes uzņēmējdarbības atbalsta centra informatīvo portālu, kas ietver vismaz šādus pilnveidojumus:

Izveidot saiti uz vietni no reģiona pašvaldību interneta vietnēm, nacionālām un reģionālām uzņēmumu asociācijām un uzņēmējdarbības atbalsta organizācijām;

Izveidot informatīvu sadaļu uzņēmumiem, kas ievieš inovācijas un tehnoloģiskās attīstības pasākumus, jaunizveidotajā sadaļā nodrošināt aktuālās informācijas publicēšanu;

Sistematizēt un publicēt pētījuma ietvaros apkopoto informāciju par Latvijas vadošo universitāšu un Vidzemes augstskolas piedāvātajiem pielietojamās pētniecības pakalpojumiem;

Izveidot un publicēt interaktīvu piktogrammu par MVU pieejamām atbalsta institūcijām un to piedāvājuma būtību.

- Informēt un izglītēt reģiona pašvaldību attīstības nodaļu un uzņēmējdarbības atbalsta speciālistus par informatīvā resursa izmantošanu un iesaistīt uzkrātās informācijas un zināšanu izplatīšanā MVU

3. IESAISTĪTĀS PUSES

Atbildīgā institūcija:

VPR administrācija - sagatavo un iesniedz priekšlikumus EM un LIAA par vienotā informatīvā portāla pilnveidi.

Koordinē Vidzemes uzņēmējdarbības atbalsta centra informatīvā portāla pilnveidošanu, nodrošina sadarbību ar augstākās izglītības un pētniecības institūcijām.

Citas iesaistītās puses un to loma:

- EM – priekšlikumu izvērtēšana un uzdevumu deleģēšana LIAA minēto priekšlikumu izpildei

- LIAA – minēto priekšlikumu iekļaušana darba kārtībā, zināšanu un informācijas apkopošana, sistematizēšana un nepārtraukta pieejamības nodrošināšana sadarbībā ar citām institūcijām, kas administrē uzņēmējdarbības atbalsta programmas, tai skaitā, bet ne tikai ALTUM, LAD un citām

- augstākās izglītības un pētniecības institūcijas – informācijas par piedāvātajiem pakalpojumiem apkopošana, aktualizēšana un iesniegšana LIAA

- Vidzemes uzņēmējdarbības atbalsta centrs – nodrošina portāla www.invest.vidzeme.lv pilnveidošanu un uzturēšanu

4. LAIKA IETVARS

2018.-2022. gads.

5. IZMAKSAS / INVESTĪCIJAS

Iesaistīto institūciju administratīvās izmaksas, portāla izveides un uzturēšanas izmaksas.

6. FINANŠU AVOTS

SAM 1.2.1. finansējums, iesaistīto institūciju budžets, EEZ un Norvēģijas finanšu instruments.

B.3. PRIORITĀRĀ RĪCĪBA

Inovāciju un tehnoloģiskās attīstības pasākumu klāsta palielināšana un kompetenču ieguves iespēju pilnveide, iesaistot esošos inovāciju sistēmas dalībniekus un izmantojot esošo infrastruktūru

1. PAMATOJUMS

Problēmas raksturojums

Starpdisciplināra pieeja sekmē jaunu zināšanu apguvi, jaunu produktu, tehnoloģiju un pakalpojumu attīstību un inovācijas. Tas ir pierādīts un atzīts starptautiskajā zinātnes un inovāciju vidē, kā arī uzsvērts Latvijas RIS3.¹⁰ Šādu pieeju iespējams pielietot, savstarpēji sadarbojoties un iesaistot kopdarbībā dažādu jomu un līmeņu institūcijas, kur katra no tām piedalās procesā ar atšķirīgu kompetenču kopumu un ieguldījumu, kas palīdz atrast jaunu risinājumu, metodi, pieeju.

Latvijā un Vidzemes reģionā ir potenciāls (cilvēkresursi, infrastruktūra) šādas savstarpējās sadarbības iniciācijai, attīstīšanai un inovāciju veicināšanai. Uzņēmēju ieskatā reģionos koprades telpu veidošana darbojas kā viens no MVU un citu iesaistīto pušu savstarpējās sadarbības iniciācijas un inovāciju veicināšanas mehānisms. Uzņēmumi interesējas par tādām iespējām, kā living lab (pētniecības koncepcija, kas ir uz lietotāju vērsta atvērta inovāciju sistēma, kas bieži darbojas teritoriālā kontekstā (piemēram, pilsēta, aglomerācija, reģions), integrējot vienlaikus publisko - privāto partnerību ar pētniecības un inovācijas procesiem), fab lab (maza izmēra atvērta tipa digitālās ražošanas laboratorija, kurā uzņēmējiem un citiem interesentiem iespējams izstrādāt pirmos prototipus, nodrošinot pieeju digitālās ražošanas tehnoloģijām), maker space (kopīga darbavieta skolā, bibliotēkā vai atsevišķā publiskajā / privātajā telpā, lai radītu, mācītos, izpētītu un kopīgotu informāciju, izmantojot dažādus, tai skaitā augsto tehnoloģiju rīkus) un citām. RATIO projektā iesaistīto pušu darba grupas sanāksmju ietvaros tika identificēta nepieciešamība efektīvāk izmantot koprades un citu telpu un iekārtu potenciālu MVU radošuma un inovāciju spēju attīstīšanai.

Jau izveidotajām koprades telpām reģionā (piemēram, biznesa inkubatoros, Skola6 Cēsīs u.c.) ir nepietiekami izmantots potenciāls. Ir nepieciešams attīstīt esošos pakalpojumus, kā arī attīstīt jaunus, veicināt koprades struktūru pilnveidošanos par radošo industriju centriem ar eksperimentālo laboratoriju elementiem.

Kā viens no šādu struktūru piedāvātajiem pakalpojumiem varētu būt inovatīvas, radošumu un jaunu inovāciju rašanos sekmējošas apmācību programmas MVU. Pieredze radošuma spēju attīstību veicinošu pasākumu īstenošanā ir RATIO projekta Itālijas partnerim, un tā liecina, ka, radošuma spēju attīstīšana pozitīvi ietekmē inovāciju attīstību uzņēmumos, kā arī sekmē sadarbību starp dažādām iesaistītajām institūcijām un uzņēmumiem, tai skaitā dažādu nozaru MVU. Starpnozaru sadarbība pozitīvi ietekmē inovāciju rašanos. Vienlaikus reģionā darbojas virkne institūciju (piemēram, profesionālās izglītības iestādes, Vidzemes Augstskola), kuru pēdējos 10 gados pilnveidotā materiāltehniskā bāze ir nozīmīgs resurss reģiona cilvēkresursu radošuma attīstīšanai un inovāciju sekmēšanai.

Kopsavilkumā var teikt, ka MVU ir vajadzība un ieinteresētība attīstīt radošumu, reģionā ir resursi, ir atsevišķas iniciatīvas, taču efektīvi koordinēta, sinerģiska sistēma nepastāv.

Priekšlikumu avots un būtība

Rīcības plāna autori un RATIO projekta tematisko darba grupu diskusiju dalībnieki ir izstrādājuši priekšlikumu inovāciju un tehnoloģiskās attīstības pasākumu klāsta palielināšanai un kompetenču ieguves iespēju pilnveidei, iesaistot esošos inovāciju sistēmas dalībniekus un izmantojot esošo infrastruktūru.

Priekšlikumos ir ņemta vērā RATIO projekta partneru labā prakse, kas tika identificēta RATIO projekta partnerības ietvaros:

Lazio reģionā Itālijā laika posmā no 2012. - 2015.gadam tika īstenota MVU apmācību programma, kuras mērķis bija attīstīt MVU produktu, procesu un pakalpojumu inovācijas. Tās ietvaros tika organizētas novatoriskas apmācību sesijas, lai sekmētu radošuma kā instrumenta, kas sekmē inovācijas un attīstību MVU, izmantošanu. Fokuss bija produktu, pakalpojumu un procesu inovācijas. Apmācību pamatā ir aktīva un pilnīga MVU cilvēkresursu iesaistīšana – gan vadības, gan izpilddarbinieku. Apmācību treneri - kouči un biznesa procesu inženieri sekmēja cilvēkresursu, procesu, produktu izstrādes procesu pilnveidi, aktivizēja radošās domāšanas metodes, ar kuru palīdzību uzņēmumi varēja nonākt pie novatoriskiem, alternatīviem risinājumiem jaunu produktu, procesu, pakalpojumu izstrādē vai esošo pilnveidē. Programmas īstenošanas laikā Lazio reģionā tika noorganizētas 14 apmācību sesijas, kurās piedalījās 72 darbinieki no 41 MVU.

2. AKTIVITĀTES / PASĀKUMI

- Apzināt nozares, kurās reģiona MVU inovāciju un tehnoloģiskai attīstībai ir nepieciešami koprades resursi, noskaidrot MVU vajadzības
- Apzināt koprades resursu nodrošinājumu, pieejamību (kuram tie ir, pieder?)
- Apzināt zināšanu, prasmju un materiāltehnisko resursu pārvaldītāju, tai skaitā privātā sektora, iesaistes un sadarbības priekšnosacījumus (uz kādiem nosacījumiem, kādos apstākļos, kādām vajadzībām šie resursi var tikt izmantoti?)
- Sadarbībā ar potenciāli iesaistītajiem zināšanu, prasmju un materiāltehnisko resursu pārvaldītājiem, sagatavot priekšlikumus koprades attīstībai
- VPR iesniegt izstrādātos priekšlikumus institūcijās, kuras lemj par atbalsta pasākumiem un to īstenošanai pieejamiem resursiem: EM, KM, IZM, pašvaldībām, kuru īpašumā vai valdījumā atrodas kopradei izmantojamie resursi, kā arī LTRK, nozaru, kuru vajadzībām tiek plānoti, koprades pasākumi, asociācijām

3. IESAISTĪTĀS PUSES

Atbildīgā institūcija:

VPR administrācija - apzina un apkopo nepieciešamo informāciju, iesniedz priekšlikumus lēmumu pieņemšanas institūcijām, LTRK un nozaru asociācijām.

Citas iesaistītās puses un to loma:

- lēmumu pieņemšanas un uzraudzības institūcijas (EM, KM, IZM) – priekšlikumu izskatīšana, nodošana tālākai virzībai, izpildes uzraudzība
- izglītības un pētniecības institūcijas – informācijas par piedāvājumiem pakalpojumiem apkopošana un iesniegšana VPR administrācijai
- Vidzemes reģiona pašvaldības – kopradei izmantojamo resursu apzināšana, komunikācija ar VPR administrāciju

4. LAIKA IETVARŠ

2018.-2022. gads.

5. IZMAKSAS / INVESTĪCIJAS

Iesaistīto institūciju administratīvās izmaksas, koprades telpu un aprīkojuma izveides un uzturēšanas izmaksas.

6. FINANŠU AVOTS

Iesaistīto institūciju budžets, EEZ un Norvēģijas finanšu instruments.

3.3. C BLOKS REKOMENDĀCIJAS UN RĪCĪBAS MVU AKTIVIZĒŠANAI UN MOTIVĒŠANAI

Šajā blokā ietvertas rīcības, kas paredz aktivitātes jeb pasākumus Vidzemes plānošanas reģiona mazo un vidējo uzņēmumu (MVU) aktivizēšanai un motivēšanai, ar mērķi sekmēt jaunu inovāciju rašanos un ieviešanu. Bloks ietver vienu prioritāro rīcību, kurai norādītas atbilstošās aktivitātes.

C.1. PRIORITĀRĀ RĪCĪBA

MVU aktivizēšanas un motivēšanas pasākumi

1. PAMATOJUMS

Problēmas raksturojums

Katru gadu tiek veikts Eiropas inovāciju reitings, un 2017. gada reitingā Latvija novērtēta kā mērens jeb viduvējs inovators, Eiropas Savienībā ieņemot 24.vietu.¹¹ Aptuveni 25 % Latvijas uzņēmumu rada un ievieš inovācijas,¹² tomēr šis skaitlis, salīdzinot ar ES vidējo rādītāju un citu ES valstu inovāciju rādītājiem, ir zems. No 10 ES inovāciju dimensijām Latvijas relatīvi vājās dimensijas ir:

- 1) uzņēmēji kā inovatori (indikatori: produktu/ procesu inovācijas, organizāciju/ mārketinga inovācijas, MVU pašu inovācijas),
- 2) savstarpējās saiknes un sadarbība (indikatori: inovatīvu MVU sadarbība ar citiem uzņēmumiem, publiskās-privātās partnerības koppublicācijas, privātais līdzfinansējums publiskajā pētniecībā un attīstībā),
- 3) pievilcīga pētniecības sistēma (indikatori: starptautiskas koppublicācijas, visvairāk citētās publikācijas, ārvalstu doktorantūras studenti).

Lai gan statistiskie dati par inovējošiem uzņēmumiem reģionu griezumā Latvijā nav pieejami, var pieļaut, ka reģiona inovatīvo MVU īpatsvars ir procentuāli mazāks, nekā tas ir nacionālā līmenī, jo inovācijas lielākoties veidojas tur, kur atrodas zinātnes un tehnoloģiskās attīstības centri, bet salīdzinājumu ar galvaspilsētu Vidzemes reģionā tādu ir ļoti maz.

Vājā snieguma iemesli un to cēloņi tika aplūkoti RATIO projekta ietvaros īstenotajā pētījumā. RATIO projekta tematisko darba grupu ietvaros apkopotā informācija un dati norāda, ka uzņēmumiem trūkst zināšanu, nav informācijas, kur tās var iegūt, nav izveidojies dialogs ar zināšanas radošajām institūcijām (augstskolām, pētniecības institūtiem) un pastāv grūtības tādu izveidot, jo, produktīvu saziņu nereti apgrūtina pētnieku un uzņēmēju dažādās pieejas un atšķirīgā izpratne par sadarbības iespējām, veidiem, pakalpojumu sniegšanas un saņemšanas nosacījumiem. Arī statistika norāda uz vājo sadarbību – tikai katram ceturtajam uzņēmumam Latvijā bijusi sadarbība ar citiem uzņēmumiem vai pētniecības institūcijām.¹³

Lai panāktu inovatīvo uzņēmumu skaita palielināšanos un snieguma uzlabošanos, ir nepieciešams kompleks daudzveidīgu pasākumu kopums. Izvērtējot VPR un tā sadarbības partneru iespējas, plānā tika iekļauti tādi pasākumi, kuru īstenošanai ir izveidojušies priekšnosacījumi: ir iestrādnes, jau piešķirts ES programmu un fondu finansējums, ir atbilstoši resursi.

Priekšlikumu avots un būtība

Rīcības plāna autori un RATIO projekta tematisko darba grupu diskusiju dalībnieki ir izstrādājuši priekšlikumus MVU aktivizēšanai un motivēšanai. Priekšlikumos ņemta vērā RATIO projekta partneru labā prakse,

¹¹ https://www.rvo.nl/sites/default/files/2017/06/European_Innovation_Scoreboard_2017.pdf

¹² http://www.csb.gov.lv/sites/default/files/nr_37_inovācijas_latvija_16_00_lv.pdf

¹³ http://www.csb.gov.lv/sites/default/files/nr_37_inovācijas_latvija_16_00_lv.pdf

kas tika identificēta RATIO projekta partnerības ietvaros:

Usti reģiona inovāciju centra darbība un inovāciju vaučeru programma (Čehijā), mazo grantu shēma "Inovāciju saite" (Polijā), cilvēkresursu kapacitātes uzlabošana caur radošumu, lai veicinātu inovācijas MVU (Lacio, Itālija), vietējie uzņēmējdarbības biroji (Korka, Īrija) – visos šajos RATIO projekta labās prakses piemēros ir iekļauta informatīvu un izglītojošu pasākumu komponente, kas veicina labāku MVU izpratni par inovācijām, to būtību, kā arī nodrošina MVU un pētniecības institūciju sadarbības un tīklošanās aktivitātes.

2. AKTIVITĀTES / PASĀKUMI

- VPR iesniegt EM un LIAA priekšlikumu sagatavot un īstenot informatīvi izglītojošu kampaņu, kas sekmētu MVU izpratnes par inovāciju jēdzienu, inovāciju korporatīvo kultūru, veidiem, pieejām, sadarbības modeļiem un formām veidošanos un inovāciju īstenošanas spēju attīstību. Šie pasākumi pēc būtības ir integrāla LIAA noteikto funkciju sastāvdaļa, kas var tikt īstenota, SAM 1.2.2. aktivitāšu ietvaros, kā arī sadarbībā ar citām institūcijām, piemēram, CFLA, LAD un ALTUM. Kampaņa var tikt īstenota, izmantojot reģionālo struktūrvienību resursu. Tā jāīsteno veidā, kas nodrošina maksimāli liela MVU skaita sasniegšanu. Kampaņa nevar aprobežoties ar informāciju LIAA interneta vietnē vai vienreizēju reģionālu semināru, tai jāietver vismaz informatīvas, izglītojošas aktivitātes, sabiedriskās attiecības un tīklošanās pasākumi.

- VPR iniciēt un sadarbībā ar citām uzņēmējdarbības atbalsta struktūrām organizēt pētnieku un uzņēmēju kopīgus pasākumus: hakatonus, diskusijas, B2B pasākumus, laboratoriju un uzņēmumu apmeklējumus, u.c. nolūkā satuvināt produktu, pakalpojumu un tehnoloģiju radītājus un ražotājus.

3. IESAISTĪTĀS PUSES

Atbildīgā institūcija:

VPR administrācija - sagatavo un iesniedz priekšlikumus EM un LIAA. Iniciē un organizē pētniecības institūciju un uzņēmēju tīklošanās pasākumus.

Citas iesaistītās puses un to loma:

- EM – priekšlikumu izskatīšana, nodošana tālākai virzībai, izpildes uzraudzība
- LIAA – kampaņas izstrāde un koordinācija, sadarbībā ar citām institūcijām (ALTUM, LAD), kas administrē atbalsta programmas inovāciju jomā
- universitātes un pētniecības institūcijas – aktīva līdzdalība VPR administrācijas rīkotajos pasākumos
- vietējās pašvaldības un uzņēmējdarbības atbalsta organizācijas – aktīva līdzdalība VPR rīkotajos pasākumos, informatīvie partneri kampaņas ietvaros
- MVU – līdzdalība VPR administrācijas rīkotajos pasākumos

4. LAIKA IETVARS

2018.-2022. gads.

5. IZMAKSAS / INVESTĪCIJAS

Iesaistīto institūciju administratīvās izmaksas, tīklošanās un citu sadarbības pasākumu rīkošanas izmaksas.

6. FINANŠU AVOTS

SAM 1.2.2. finansējums, iesaistīto institūciju budžets, EEZ un Norvēģijas finanšu instruments.

3.4. REKOMENDĀCIJAS

Rekomendācijas ir citi ieteikumi dažādu līmeņu un veidu institūcijām. To īstenošanai netiek noteikts konkrēts uzsākšanas termiņš un resursi, jo tās ietver daudzveidīgu pasākumu klāstu un plašu dažādu institūciju sadarbību un iesaisti.

3.4.1. ATBALSTS NODARBINĀTO APMĀCĪBĀM

RATIO projekta tematisko darba grupu diskusiju dalībnieki ir pauduši viedokli, ka nodarbināto apmācības un pieredzes apmaiņas aktivitātes ir būtisks atbalsts MVU inovāciju un jaunu produktu izstrādē un ieviešanā.

Ļoti pozitīvi tiek vērtēts 1.2.2.1. specifiskā atbalsta mērķa pasākuma “Atbalsts nodarbināto apmācībām” ietvaros sniegtais atbalsts. Lai turpinātu iesāktās iniciatīvas un paplašinātu MVU iespējas, tiek rekomendēts:

- Apmācību programmām jābūt pieejamām MVU nepārtrauktā režīmā, tādēļ atbildīgajām institūcijām (EM, LIAA, IZM u.c.) un iesaistītajām pusēm (nozaru asociācijām, LTRK, VPR u.c.) nepieciešams savlaicīgi plānot nākamā plānošanas perioda atbalsta programmas, lai nodrošinātu, ka starp programmu ieviešanas periodiem nav pārrāvumu.

- Izvērtēt un rast iespēju apmācību programmas ietvaros atbalstīt MVU nodarbināto stažēšanos ārvalstīs līdzīgos uzņēmumos, tādā veidā nodrošinot jaunāko un labāko zināšanu un kompetenču pārnesi no ārzemēm Latvijas uzņēmumos.

3.4.2. PROJEKTU SAGATAVOŠANA, VĒRTĒŠANA UN ĪSTENOŠANA

RATIO projekta tematisko darba grupu diskusiju dalībnieki ir norādījuši uz ierobežojošiem nosacījumiem projektu sagatavošanā, vērtēšanā un ieviešanā. Esošie ar pētniecību saistītie inovāciju projekti bieži ir ar pārāk īsu ieviešanas termiņu, un tajos trūkst elastības. Īpaši projektos, kas ietver produktu, tehnoloģiju un procesu inovāciju ieviešanu uzņēmumu biznesa modelī (kas ietver arī sadarbību ar pētniecības institūcijām, citiem uzņēmumiem, sektoriem). Šādos projektos nepieciešama elastība cilvēkresursu piesaistē, finanšu izlietojumā un projekta saturiskajā virzībā (iespēja projekta ieviešanai veikt izmaiņas aktivitātēs un budžeta izlietojuma sadalījumā projekta gaitā, atbilstoši starpposmu novērtējumiem un sasniegtajiem rezultātiem).

Ar pētniecību saistītos inovāciju projektos cilvēkresursu piesaistē bieži vien ir izvirzīti minimāli sasniedzamie kritēriji, piemēram, eksperts vai pētnieks jānodarbina uz noteiktu minimālo slodzi vai jāizvēlas no ierobežota institūciju klāsta. Šādi nosacījumi ierobežo MVU iespējas piesaistīt projekta īstenošanā labākos iespējamos ekspertus, tai skaitā no ārvalstīm, atbilstoši šo ekspertu reālajām darba algas samaksas likmēm, pieredzei un kvalifikācijai.

Ar pētniecību saistītos inovāciju projektos to sagatavošanas fāzē tiek pieprasīta detalizēta budžeta plānošana, kas bieži vien objektīvu iemeslu dēļ sākotnēji nav precīzi izdarāms.

Projektu vērtēšanas laiks ir salīdzinoši ilgs un vērtēšanas procesā pieteicējam nav iespējas klātienē prezentēt savu projektu un aizstāvēt tā saturu.

Inovāciju projektos bieži vien nepieciešams salīdzinoši ilgs pētniecības periods, kas ir ilgāks, nekā programmu nosacījumos paredzēts.

Tiek rekomendēts:

- EM un LIAA izvērtēt iespēju tā saukto “mazo” projektu, piemēram, inovāciju vaučeru programmas ietvaros, vērtēšanu veikt klātienē, tiekoties ar klientu, lai neskaidros jautājumus pārrunātu un precizētu sarunā, nevis ilgstošā sarakstē, ievērojot birokrātisku procedūru.

- EM un LIAA izvērtēt iespēju veikt izmaiņas nosacījumos, kas ļautu MVU piesaistīt ekspertus no pētniecības institūcijām uz elastīgākiem nosacījumiem, neierobežojot ar obligātiem minimālajiem kritērijiem.
- EM, LIAA, ZM un LAD izvērtēt iespēju veikt izmaiņas nosacījumos, kas ļautu inovāciju projektos, kuros ir paredzams salīdzinoši ilgs laiks no pētniecības līdz gatavam komercializējamam produktam, paredzēt ilgāku ieviešanas un atbalsta termiņu (līdz pat 4 gadiem, ja tas nepārsniedz konkrēto ES fondu programēšanas periodu), kas ļautu nodrošināt gan pētniecisko procesu, gan inovācijas ieviešanu un monitoringu.
- EM, LIAA un CFLA izvērtēt iespēju vienkāršot projekta iesniegumu budžeta sagatavošanas un atskaitīšanās nosacījumus un formas, pieļaujot iespēju izvirzīt stingrākas prasības saturiskajām atskaitēm par projekta ietvaros sasniegtajiem rezultātiem un progresu. Savukārt budžeta izlietojuma nosacījumos ieviest elastību, rodot iespēju budžetu pārplānot atbilstoši pētījuma/inovācijas būtībai un procesam.

3.4.3. REĢIONĀLO ATBALSTA PROGRAMMU NODROŠINĀŠANA INOVĀCIJAS RADOŠIEM MVU

RATIO projekta tematisko darba grupu diskusiju dalībnieki ir pauduši viedokli, ka šobrīd pieejamie atbalsta instrumenti vāji balstās reģionu specifiskajās vajadzībās un iespējās. Ir apzināts Vidzemes reģiona spēks un vājās puses, iespējas un ierobežojumi (SVID analīze pētījumā) un iesaistītās puses saskata, ka iespēju un vajadzību efektīvākai virzībai, atbalstam, ir nepieciešams veidot reģiona vajadzībās balstītas inovāciju atbalsta programmas. Šāda pieeja ļautu stiprināt atbalsta struktūru saikni un sadarbību ar reģiona MVU, sniedzot palīdzību veidos, kas nodrošinātu gan efektīvāku finansējuma izmantošanu, gan fokusētāku virzību uz uzņēmumu individuālo un reģiona stratēģisko mērķu sasniegšanu.

Vienlaikus būtu nepieciešams pilnveidot inovāciju datu ieguves un uzkrāšanas sistēmu, kas ļautu progresu apzināt, analizēt un iegūto informāciju izmantot attīstības pasākumu plānošanai. Tehnoloģiskās attīstības un inovāciju statistiskie dati Latvijā tiek apkopoti lielākoties par valsts sniegumu kopumā. Šādi dati ļauj salīdzināt Latviju ar citām Eiropas valstīm, bet nav iespēju pilnvērtīgi analizēt reģiona sasniegumus, progresu un rezultātus, kā arī identificēt stiprās puses un vājos faktorus, pie kuriem īpaši jāstrādā.

Tiek rekomendēts:

- Pašvaldībām un plānošanas reģioniem sadarbībā ar nozaru ministrijām un uzņēmējdarbības atbalsta organizācijām izstrādāt un ieviest atbalsta programmas reģiona MVU inovāciju attīstīšanai un ieviešanai.
- EM izvērtēt iespēju šo programmu pārvaldīšanu uzticēt reģionālam partnerim.
- EM un Centrālajai statistikas pārvaldei izskatīt iespēju papildināt ikgadēji apkopojamos statistiskos datus par inovācijām, kas atbilst ES Inovāciju snieguma novērtēšanas kritērijiem un tiek uzkrāti statistisko reģionu griezumā.

European Union
European Regional
Development Fund

RATIO projekts tiek ieviests starpreģionu programmas Interreg Europe 2014.-2020. gadam ietvaros.
Šī publikācija atspoguļo vienīgi tās autora viedokli un Interreg Europe programma nav
atbildīga par jebkādu šīs informācijas lietojumu.